



Förstudie

Har Utrikesdepartementet en effektiv hantering av bidrag från biståndsanslagen?

Utkast 2010-08-18

Projektledare: Charlotta Edholm

Projektmedarbetare: Mats Alentun, Jenny Odhnoff (deltid), Kent Gustafsson (deltid) samt Stefan Andersson (deltid)

Projektbeställare: Lena Björck

Förstudien "Har UD en effektiv hantering av bidrag från biståndsanslagen?" behandlades vid ett möte med riksrevisor Gudrun Antemar 2010-08-27.

Gudrun Antemar förklarade att hon var nöjd med förstudien, men att hon föredrog att avvakta med att genomföra en eventuell granskning. Förstudien avslutas därför och läggs till handlingarna.

Beslut om att avsluta förstudien fattades 2010-09-01 av projektbeställare Lena Björck.

3.4 Iakttagelser i förstudien avseende Utrikesdepartementets hantering av biståndsbidrag

Sammanfattningsvis ger förstudien ett intryck av att det saknas ett sammanhängande "tänk" kring intern styrning och kontroll på Utrikesdepartementet. Vid en jämförelse med Sidas system för interna styrning och kontroll verkar Utrikesdepartementets processer inte lika väl utvecklade.

Några av de preliminära iakttagelser som gjorts inom ramen för förstudien är:

- Bidragen hanteras av ett litet antal handläggare. Personalomsättningen på de aktuella enheterna är, liksom inom den övriga utrikesförvaltningen, hög. I kombination med en förhållandevis återhållsam dokumentation av bedömningarna risk för att organisationen blir sårbar.
- En preliminär bedömning av de styrdokument som används i Utrikesdepartementets bidragshantering visar att de i jämförelse med motsvarande dokument hos Sida är svagare. Krav på riskanalys på insatsnivå saknas till exempel.
- För vissa organisationer har effektivitetsbedömningar gjorts, men fastställda rutiner för uppdatering⁷⁸ saknas och bedömningarna omfattar inte alla organisationer. Bedömningsprocessen synes därutöver vara frikopplad från beslut om bidrag.
- Processer och rutiner för riskbedömning och riskhantering verkar underutvecklade.
- Det verkar inte finnas någon allsidig uppföljningsprocess för bidragen. Uppföljningsrutinerna är inriktade på de enskilda bidragen.

Iakttagelserna beskrivs närmare nedan samt i förstudiens inledande kapitel.

3.4.1 Genomgång av Regeringskansliets och Utrikesdepartementets riktlinjer

I förstudien har en övergripande bedömning gjorts av Regeringskansliets och Utrikesdepartementets styrdokument för bidragshantering. En preliminär bedömning utifrån dessa är att det finns indikationer på brister i den interna effektiviteten i Utrikesdepartementets handläggning av bidrag inom biståndet. Utrikesdepartementets styrande dokument för biståndshanteringen ställer inga krav på att riskanalyser görs på insatsnivå.

De krav som ställs i Regeringskansliets vägledning för bidragshantering och i övriga styrdokument bedöms vara på en övergripande nivå. Det tycks handla om formella krav och i liten utsträckning om vilka kontrollåtgärder som ska genomföras i olika skeden av bidragshanteringen. Utöver att det ska finnas ett revisorsintyg ställs inga krav på hur Utrikesdepartementet ska hantera revision som kontrollmetod. Av vägledning för bidrag till föreningar framgår att Regeringskansliet har rätt att besöka och revidera de

⁷⁸ En uppdatering av organisationsbedömningarna för Afrikanska utvecklingsbanken, UNHCR, UNWRA samt UNFPA ska genomföras under år 2010. Därutöver ska en organisationsbedömning även göras av Globala fonden mot hiv/aids, malaria och tuberkulos. Uppgift lämnad i samband med intervju vid Enheten för multilateralt samarbete, UD, 2010-05-27.